

KWALITEITSKAARTEN
VOORTGEZET ONDERWIJS:
beoordeling en gebruik door ouders

- eindrapport -

drs. H.M. Beerends
drs. E.F.C. van der Boom
drs. A.L. van der Vegt

Amsterdam, juni 1999
Regioplan publicatienr. OA-166

Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt
Leidsegracht 105-a
1017 ND Amsterdam
Tel.: 020 - 6253377
Fax: 020 - 6236191

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Onderwijs en Arbeidsmarkt B.V. in opdracht
van de Inspectie van het Onderwijs en het
ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschappen.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Samenvatting	1
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond en doel van het onderzoek	1
1.2 Onderzoeksvragen	2
1.3 Opzet van het onderzoek	3
1.4 Leeswijzer	5
2 Bekendheid kwaliteitskaart	7
2.1 Bekendheid kwaliteitskaart	7
2.2 Verspreiding van de regiogids	8
2.3 Samenvatting	9
3 Beoordeling kwaliteitskaarten VO	11
3.1 Beoordeling concept van kwaliteitskaart	11
3.2 Eerste indruk kwaliteitskaarten	12
3.3 Nadere beoordeling kwaliteitskaart	13
3.4 Bruikbaarheid van de informatie	14
3.5 Gewenste verbeteringen	15
3.6 Samenvatting	16
4 Schoolkeuze en gebruik kwaliteitskaart	17
4.1 Het advies van de basisschool en het schooltype dat wordt gekozen	17
4.2 Hoe informeren ouders zich?	18
4.3 Wat bepaalt de keuze: het belang van verschillende schoolkenmerken	20
4.4 De uiteindelijke schoolkeuze: welke factoren zijn doorslaggevend geweest	23
5 Conclusies	27

Bijlagen		
Bijlage 1	Representativiteit en weging	31
Bijlage 2	Vooraankondiging onderzoek onder ouders/verzorgers van leerlingen van groep 8 van de basisschool	33
Bijlage 3	Voorbeeld kwaliteitskaart.....	35

Publicaties Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt 1998/1999

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond en doel van het onderzoek

Dit schooljaar (1998/1999) hebben alle basisscholen voor het eerst van de Inspectie van het Onderwijs een regiogids met kwaliteitskaarten ontvangen, met daarin informatie over scholen voor voortgezet onderwijs. Voor elke (inspectie-) regio is een gids met kwaliteitskaarten verschenen. De gidsen bevatten niet alleen gegevens en resultaten van de afzonderlijke scholen, ook is het mogelijk scholen voor voortgezet onderwijs onderling te vergelijken. De resultaten van een school worden op de kwaliteitskaarten afgezet tegen de resultaten van andere scholen in vergelijkbare omstandigheden en kunnen tevens worden vergeleken met landelijke gemiddelden. De informatie op de kwaliteitskaarten beperkt zich vooralsnog tot doorstroompercentages en de cijfers van eindexamenvakken. Deze informatie zal de komende jaren geleidelijk worden uitgebreid.

De kwaliteitskaarten zijn in eerste instantie bedoeld om leerkrachten en ouders objectieve informatie te bieden die kan worden gebruikt bij de keuze van een school voor voortgezet onderwijs. Ouders van leerlingen uit groep 8 kunnen de regiogids via de basisschool bestellen. In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) heeft Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt reeds een onderzoek uitgevoerd onder basisschooldirecteuren naar de beoordeling en het gebruik van de kwaliteitskaart (De Jong-Boiten & Van der Vegt, 1998¹). In navolging op dit onderzoek en op verzoek van de Inspectie van Onderwijs en het ministerie van OCenW, heeft Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt thans een onderzoek uitgevoerd naar de beoordeling en het gebruik van de kwaliteitskaarten door ouders. Het doel van het onderzoek is inzicht te verschaffen in de beoordeling en het gebruik van de kwaliteitskaarten door ouders van leerlingen uit groep 8 van de basisschool. Bovendien moet het onderzoek aanknopingspunten bieden voor het verhogen van de bruikbaarheid en toegankelijkheid van de gidsen, mocht dit op grond van de resultaten nodig blijken te zijn. In dit rapport worden de onderzoeksbevindingen gepresenteerd.

1 De Jong-Boiten, H.J. en A.L. van der Vegt (1998). *Kwaliteitskaarten Voortgezet Onderwijs: waardering en gebruik directeuren basisscholen*. Amsterdam: Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt.

1.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen zijn als volgt geformuleerd:

Bekendheid

1. *In hoeverre zijn ouders van leerlingen uit groep 8 op de hoogte van het bestaan van de kwaliteitskaart en op welke wijze hebben zij hiervan kennis genomen (via de basisschool, de media of via scholen voor voortgezet onderwijs)?*
2. *In hoeverre zijn de ouders bekend met de inhoud van de kwaliteitskaarten? Heeft men de gids op school ingezien of heeft men de gids via de school besteld? In hoeverre heeft men de regiogids gelezen?*

Beoordeling

3. *Hoe worden de kwaliteitskaarten door ouders beoordeeld?*
 - a. *Wat vindt men van het idee van de kwaliteitskaarten op zich (van een vergelijking van leerlingresultaten)?*
 - b. *Hoe wordt de opzet en inhoud van de kaarten beoordeeld door de ouders?*
4. *Welke informatie op de kwaliteitskaarten vinden ouders bruikbaar en welke informatie wordt als minder bruikbaar ervaren?*
5. *In hoeverre is de regiogids voor ouders toegankelijk en hebben de ouders ook het idee dat de regiogids met kwaliteitskaarten voor hen bedoeld is (de kwaliteitskaarten bestaan vooralsnog in hoofdzaak uit cijfermateriaal: is dit voor ouders begrijpelijk)?*

Schoolkeuze en gebruik

6. *Op welke wijze komt de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs tot stand en waarop is de uiteindelijke schoolkeuze gebaseerd? Welke factoren spelen een bepalende en/of doorslaggevende rol (zoals: denominatie, afstand, schooltype, schoolsysteem, leerlingenpopulatie, sfeer op school, doorstroom, examencijfers)?*
7. *Op welk moment in het schoolkeuzeproces hebben ouders die kennis genomen hebben van de regiogids, de kwaliteitskaarten geraadpleegd en in hoeverre hebben zij de kwaliteitskaarten ervaren als een extra hulpmiddel bij de keuze van een middelbare school? Welke andere informatiebronnen hebben de ouders geraadpleegd?*
8. *Wat is in de ogen van de ouders op dit moment de toegevoegde waarde van de kwaliteitskaart en op welke wijze zou de bruikbaarheid van de regiogids voor ouders*

verhoogd kunnen worden? Zijn er onderdelen in de gids / de kwaliteitskaarten die om een toelichting of een verduidelijking vragen en welke informatie wordt op dit moment gemist?

1.3 Opzet van het onderzoek

De onderzoeksopzet is kwantitatief van aard; besloten is een telefonische enquête te houden onder ouders van leerlingen van groep 8. De onderzoeksresultaten zijn gebaseerd op de antwoorden van 212 respondenten. De gesprekken hebben plaatsgevonden in de laatste week van maart en de eerste week van april 1999; op het moment dat de definitieve schoolkeuze was gemaakt. De interviews hebben ruim 15 minuten geduurd. Voorafgaand aan het onderzoek zijn enkele pilotgesprekken gehouden, op grond waarvan de vragenlijst op enkele punten is aangepast/ingekort.

Samenstelling van de onderzoeksgroep en respons

De ouders die aan dit onderzoek hebben deelgenomen, hebben wij via de basisscholen benaderd. Daartoe is allereerst om de toestemming van de schooldirecteuren gevraagd. In totaal hebben wij van 21 scholen de beschikking gekregen over de namen en telefoonnummers van leerlingen van groep 8. Een deel van de directeuren die wij om toestemming hebben gevraagd, had zich reeds eerder bereid verklaard deel te nemen aan een onderzoek naar het gebruik van de kwaliteitskaart onder ouders. Het gaat hier om directeuren die hebben deelgenomen aan het onderzoek naar de waardering voor en gebruik van de kwaliteitskaart onder directeuren van basisscholen dat Regioplan in 1998 heeft uitgevoerd (De Jong-Boiten & Van der Vegt, 1998). Van de 21 scholen zijn er 11 op deze wijze geselecteerd. Daarnaast hebben wij circa 50 'nieuwe' schooldirecteuren benaderd met de vraag of zij aan het onderhavige onderzoek wilden deelnemen. Daarbij hebben wij ons vooral gericht op basisscholen uit de (sterk) stedelijke gebieden, omdat er een ondervertegenwoordiging van deze basisscholen dreigde te ontstaan. Opgemerkt moet worden dat sommige scholen uit de grote steden niet aan het onderzoek deel wilden nemen omdat zich op deze scholen veel leerlingen van allochtone ouders bevinden die slecht Nederlands spreken en aan wie de kwaliteitskaart om die reden ook niet was uitgedeeld.

Op de deelnemende scholen is aan alle leerlingen van groep 8 een vooraankondiging van het onderzoek uitgedeeld voor hun ouders/verzorgers, waarin de opzet en het doel van het onderzoek beschreven stond en een voorbeeld-kwaliteitskaart was bijgevoegd. Een kopie van de brief aan de ouders is opgenomen in bijlage 2 van dit rapport. In deze brief werd tevens aan de ouders gemeld dat de school de namen en telefoonnummers van de

leerlingen van groep 8 beschikbaar zou stellen, indien de ouders hier geen bezwaar tegen zouden hebben. Op deze wijze is een bestand samengesteld met 341 namen en telefoonnummers van leerlingen van groep 8. Niet alle telefoonnummers zijn tijdens de veldwerkperiode gebruikt. Uiteindelijk zijn 283 ouders/verzorgers benaderd en hebben wij 221 gesprekken gerealiseerd.

Tabel 1.1 Responsoverzicht

	Aantal	%
Geslaagd	221	78%
Weigering	18	6%
Niet bruikbaar	44	16%
Totaal absoluut	283	100%

Omdat zich onder de respondenten slechts een zeer klein aantal ouders/verzorgers van allochtone afkomst bevindt, is besloten het onderzoek geheel te beperken tot de autochtone respondenten en de respondenten van Surinaamse en Antilliaanse afkomst, om zodoende in ieder geval over deze groep valide uitspraken te kunnen doen. De enquêtes van de respondenten van een andere afkomst zijn niet in de analyses opgenomen.

Aan het onderzoek is uiteindelijk deelgenomen door 212 respondenten, waarvan 173 vrouwen (82%) en 39 mannen (18%). Dat er aan dit onderzoek veel meer vrouwen dan mannen hebben deelgenomen komt voort uit het feit dat de enquête is afgenomen bij die ouder of verzorger die zich het meest met de schoolkeuze van het kind heeft beziggehouden. Dit blijkt vaker de moeder dan de vader te zijn.

Voor wat betreft de nauwkeurigheid van de gevonden percentages geldt bij een steekproef van 212 en een betrouwbaarheid van 95 procent, een nauwkeurigheidsmarge van maximaal 7 procent. Dit wil zeggen dat bij een gevonden percentage van bijvoorbeeld 50 procent, het werkelijke percentage hoogst waarschijnlijk tussen de 43 en 57 procent ligt. Bij een vergelijking tussen subgroepen is de nauwkeurigheidsmarge van de gevonden percentages groter.

Representativiteit en weging

Bij het trekken van de steekproef van scholen is gestreefd naar diversiteit, met name wat betreft de geografische spreiding en het percentage ‘achterstandsleerlingen’, ofwel leerlingen van laag opgeleide ouders. Zodoende zijn we er in geslaagd een responsgroep samen te stellen van ouders uit verschillende delen van het land, met verschillende

opleidingsniveaus. Geheel representatief is de responsgroep echter niet. Zo zijn hoog opgeleide vaders oververtegenwoordigd in de responsgroep ten opzichte van laag opgeleide vaders. (De moeders zijn wel representatief voor wat betreft het opleidingsniveau.) Ook voor wat betreft de urbanisatiegraad van de gemeenten waar de ouders wonen is de responsgroep niet volledig representatief. Ouders uit niet-stedelijke gebieden zijn oververtegenwoordigd.

Opleiding en urbanisatiegraad zijn kenmerken die mogelijk van invloed zijn op het oordeel over en het gebruik van de kwaliteitskaarten. Schoolleiders uit het basisonderwijs verwachten dat laag opgeleide ouders minder aan de kwaliteitskaarten hebben, omdat ze de informatie minder goed zouden begrijpen (De Jong-Boiten & Van der Vegt, 1998). Wat de urbanisatiegraad betreft: in stedelijke gebieden zijn er meer scholen binnen een bereikbare afstand en hebben ouders dus meer te kiezen. Het is denkbaar dat deze ouders meer hebben aan de kwaliteitskaarten.

Om de representativiteit van de resultaten te optimaliseren, hebben de antwoorden van de ondervertegenwoordigde groepen een iets zwaarder gewicht gekregen en de oververtegenwoordigde groepen juist een minder zwaar gewicht. Het resultaat van deze herweging is dat de responsgroep de verhoudingen in de populatie weerspiegelt. Voor meer informatie over de representativiteit en herweging verwijzen wij naar bijlage 1.

1.4 Leeswijzer

In de hiernavolgende hoofdstukken worden de resultaten van het onderzoek beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de bekendheid van de regiogids met kwaliteitskaarten onder de ouders en in hoofdstuk 3 staat de beoordeling en bruikbaarheid van de kwaliteitskaarten centraal. In hoofdstuk 4 tenslotte wordt stilgestaan bij het schoolkeuze-proces zelf en het gebruik van de kwaliteitskaarten als informatiebron.

Met het oog op de leesbaarheid zijn de percentages in dit rapport afgerond. Dit heeft tot gevolg dat de som van de genoemde percentages niet altijd exact 100 procent bedraagt.

2 BEKENDHEID KWALITEITSKAART

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bekendheid van de kwaliteitskaart voor scholen voor voortgezet onderwijs onder de ouders van de leerlingen van groepen 8 van de basisschool. Deze ouders staan namelijk voor de keuze van een school voor voortgezet onderwijs voor hun kind en behoren daarmee tot de voornaamste doelgroep van de regiogids. Naast de bekendheid van de kwaliteitskaart wordt ook nagegaan in hoeverre ouders de gids hebben bekeken.

Er is gekeken naar de invloed van verschillende achtergrondkenmerken zoals de mate waarin men de kwaliteitskaarten bestudeerd heeft, de opleiding van de ouders, urbanisatiegraad, de gekozen schoolsoort en het aantal scholen dat meegenomen is in de schoolkeuze. Als er een duidelijk (significant) verband bestaat tussen de voornoemde factoren en de resultaten, wordt dit vermeld.

2.1 Bekendheid kwaliteitskaart

De bekendheid van de kwaliteitskaart onder de ouders van de leerlingen van groep 8 van de basisschool blijkt niet erg groot te zijn. Ruim de helft van de ondervraagde ouders was voor de aankondiging van het onderzoek niet op de hoogte van de kwaliteitskaart. Ook heeft een substantieel deel van de ouders wel van de kwaliteitskaart gehoord, maar dan via andere bronnen dan de basisschool (18%).

De bekendheid blijkt sterk samen te hangen met het opleidingsniveau van de ouders (zie onderstaande tabel). Er zijn drie niveaus onderscheiden, te weten ‘laag’ voor de ouders met een basisschool, VBO - of MAVO-opleiding, ‘midden’ voor degenen met HAVO-, VWO- of MBO-opleiding en ‘hoog’ in geval van een HBO- of WO-diploma.

Tabel 2.1 Bekendheid kwaliteitskaart onder ouders leerlingen groep 8, naar opleidingsniveau ouders (n=211)

	‘laag’ (N=82)	‘midden’ (N=80)	‘hoog’ (N=49)	Totaal
geïnformeerd via school	25,6 %	27,6 %	40,8 %	29,9 %
geïnformeerd via andere bron*	8,5 %	20,0 %	30,6 %	18,0 %
niet eerder van gehoord	65,9 %	52,5 %	28,6 %	52,1 %

*Van de “andere bronnen” zijn de dag-/weekbladen het belangrijkste, vervolgens de scholen voor VO.

Het valt op dat hoger opgeleide ouders niet alleen beter geïnformeerd zijn, maar ook vaker via de school op de hoogte te zijn gebracht van de kwaliteitskaarten. Het zou kunnen dat hoger opgeleiden alerter zijn op de informatie van de school. Als wordt

gekeken naar de urbanisatiegraad blijkt dat bijna 40 procent van de respondenten in de niet tot weinig verstedelijkte gebieden op de hoogte te zijn van de kaarten, tegenover nog geen 20 procent van de ouders in de (zeer) sterk verstedelijkte gebieden.

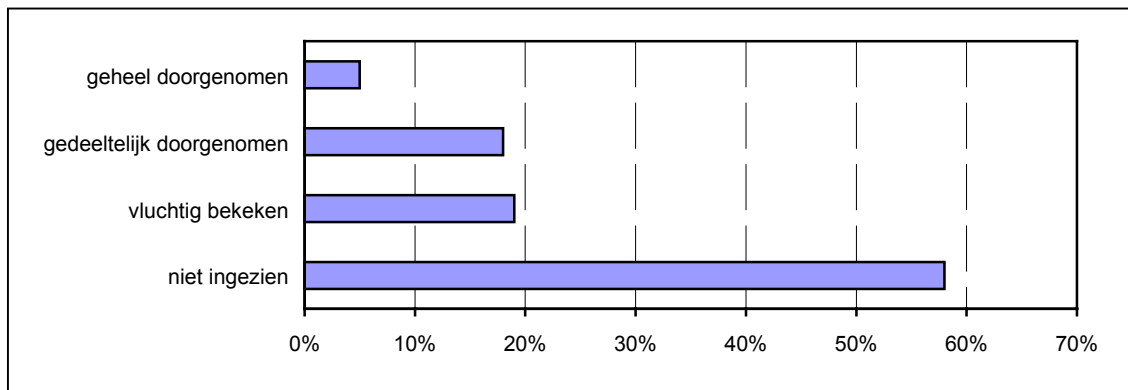
Eind 1998 is een onderzoek gehouden naar de waardering en gebruik van de kwaliteitskaarten onder directeuren van basisscholen. Toen gaven bijna alle directeuren aan de ouders van de leerlingen van groep 8 al geïnformeerd te hebben of op korte termijn te zullen informeren over de Kwaliteitskaart Voortgezet Onderwijs (De Jong-Boiten & Van der Vegt, 1998). Toch blijkt op zes van de 21 onderzochte scholen meer dan driekwart van de ouders niet op de hoogte te zijn geweest van de kwaliteitskaart, onafhankelijk van het opleidingsniveau van de ouder. Aan de andere kant zijn er vier scholen waarvan slechts één kwart van de ouders niet op de hoogte was. Ouders met kinderen op die scholen die destijds het voornemen uitspraken de ouders te informeren blijken niet meer bekend te zijn met de kwaliteitskaart.

2.2 Verspreiding van de regiogids

Van het totaal aantal respondenten geeft 19 procent aan de regiogids met kwaliteitskaarten van de school te hebben ontvangen. Slechts 5 procent van alle ouders heeft de gids geheel doorgenomen, bijna 60 procent heeft de gids helemaal niet ingezien (zie figuur 2.1). Degenen die al wel bekend waren met de kwaliteitskaart, maar deze niet hebben ingezien, geven als belangrijkste reden dat de schoolkeuze al vast lag.

Er zijn acht scholen waarvan geen enkele ouder zegt de regiogids te hebben ontvangen via de school. Dertien scholen zijn wel in enige mate actief geweest in het verspreiden van de gids onder de ouders. Van deze scholen heeft één op de vier ouders gereageerd op de informatie van de school en de regiogids aangevraagd.

Figuur 2.1 Mate waarin men de regiogids heeft gelezen (in % van totaal aantal respondenten) (n=212)

2.3 Samenvatting

Ondanks het voornemen van bijna alle scholen om de ouders van de kinderen van groep 8 te informeren over het bestaan van de regiogids met kwaliteitskaarten voor scholen voor het voortgezet onderwijs, is deze bij minder dan de helft van de ondervraagde ouders bekend. De mate van bekendheid blijkt samen te hangen met de opleiding van de ouders en met het beleid van de school zelf.

Doordat iedere respondent een voorbeeld van een kwaliteitskaart is gestuurd, konden verdere vragen over de kaarten ook aan hen worden gesteld. De beoordeling van de kwaliteitskaart door de ouders zal in het volgende hoofdstuk aan bod komen.

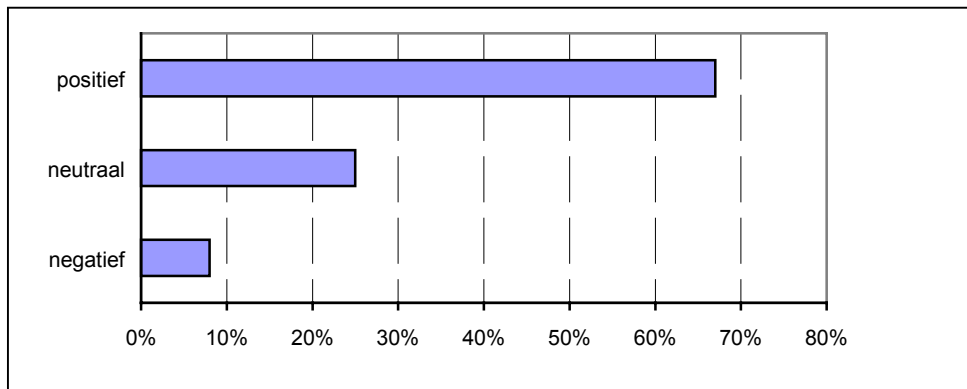
3 BEOORDELING KWALITEITSKAARTEN VO

Na het vaststellen van de bekendheid van de kwaliteitskaarten onder de ouders van de leerlingen van groep 8 op de basisscholen is gevraagd naar hun mening over verschillende aspecten van de kwaliteitskaarten. Hun beoordeling komt in dit hoofdstuk aan bod. Eerst is een algemeen oordeel gevraagd, daarna wordt dieper ingegaan op de verschillende aspecten van de regiogids. Ook is gevraagd naar de bruikbaarheid van de gids, de duidelijkheid en de volledigheid van de informatie.

3.1 Beoordeling concept van kwaliteitskaart

Eerst is gevraagd naar een algemeen oordeel over het idee van een kwaliteitskaart met objectieve informatie over scholen. Deze informatie bestaat onder andere uit gegevens over de gemiddelde eindexamencijfers, het aantal zittenblijvers en een vergelijking van de betreffende school met andere scholen in de omgeving. Ongeveer twee derde van de ouders beoordeelt dit type informatie als positief, minder dan 10 procent geeft een negatief oordeel.

Figuur 3.1 Beoordeling concept kwaliteitskaart (n=211)

Als toelichting op een positief oordeel wordt de ‘objectieve informatie’ het vaakst genoemd (ongeveer 40% van de antwoorden). Verder vinden de ouders dat scholen met zulke informatie beter met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit blijkt voornamelijk voor ouders die voor het eerst met een schoolkeuze te maken hebben van belang te zijn.

Een negatief oordeel wordt veelal onderbouwd met het argument dat de gegevens niet echt objectief zijn (één derde van de antwoorden) en/of dat men meer waarde hecht aan subjectieve criteria als de sfeer op school en hoe de kinderen zich er voelen. Eén

respondent zegt hierover: *“Ik wil dat mijn kind zich lekker voelt op die school en dat er een goede sfeer op die school is. De procenten van zittenblijvers en de cijfers die gehaald zijn op die bepaalde school zijn van ondergeschikt belang.”* Ook veel respondenten die zeggen een neutrale mening te hebben over de soort informatie in de regiogids neigen ertoe subjectieve zaken zoals de sfeer belangrijker te vinden dan objectief meetbare gegevens. Verder onderbouwt een aantal ouders hun neutrale oordeel met het argument dat er valt af te dingen op de zeggingskracht van de cijfers op de kwaliteitskaarten: *“De informatie in de kwaliteitsgids is heel betrekkelijk, het hangt heel erg van de leerling en het jaar af.”*

3.2 Eerste indruk kwaliteitskaarten

In de vorige paragraaf is aan alle respondenten gevraagd een oordeel te geven over het idee van een kwaliteitskaart voor de scholen voor voortgezet onderwijs. Bij de verdere beoordeling zijn de vragen alleen gesteld aan degenen die de regiogids hebben gelezen of het toegestuurde voorbeeld van een kwaliteitskaart hebben bekeken. Er zijn 32 respondenten die ook dit voorbeeld niet hebben bekeken; deze groep wordt in dit hoofdstuk verder niet meer meegenomen.

De eerste indruk van de kwaliteitskaart is overwegend positief. In de navolgende tabel valt af te lezen dat de eerste indruk beïnvloed wordt door hoe goed men de kwaliteitskaarten bestudeerd heeft. De groep die de gids gedeeltelijk of geheel heeft gelezen, is positiever dan de twee andere groepen. Er is geen verband zichtbaar tussen de beoordeling en de opleiding van de ouder.

Tabel 3.1 Eerste indruk van kwaliteitskaart naar mate waarin deze bestudeerd zijn

	regiogids gelezen (N=48)	regiogids doorgenomen (N=45)	voorbeeld bekeken (N=86)	Totaal (N=179)
zeer positief	6 %	5 %	7 %	6 %
positief	63 %	48 %	58 %	57 %
positief noch negatief	26 %	36 %	30 %	31 %
negatief	4 %	7 %	1 %	3 %
zeer negatief	0 %	2 %	1 %	1 %
weet niet	2 %	2 %	3 %	2 %

Een positieve eerste indruk wordt veelal toegelicht met de opmerking dat de kwaliteitskaart overzichtelijk is en dat het goed is vergelijkingsmateriaal te hebben: *“Duidelijk, zonder het helemaal te bestuderen kun je in een oogopslag zien of een school*

goed is.” Degenen met een negatief oordeel vinden de kwaliteitskaart juist veelal te ingewikkeld.

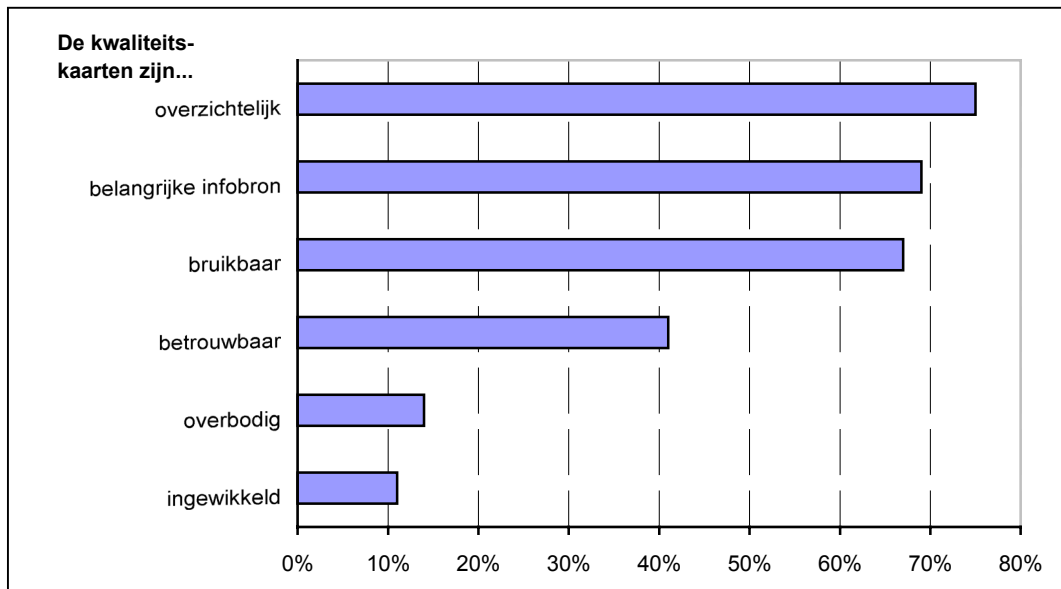
De neutrale meningen worden onderbouwd met het argument dat men de keuze al gemaakt heeft, dat de gids niet veel toevoegt aan wat men al weet of dat men de informatie niet zo relevant vindt. Zo merkt een ouder op: *“Ik heb sterk het gevoel dat wat er in een kind zit er ook uitkomt en dat dit niet zo snel zal liggen aan een bepaalde school waar het kind heengaat.”* Een andere ouder hecht meer aan informatie van bekenden: *“Ik verdiep me niet in de ‘rondjes en de streepjes’, ik ga liever uit van ervaringen van kinderen van vrienden en kennissen.”*

3.3 Nadere beoordeling kwaliteitskaart

Naast een algemene eerste indruk is verder gevraagd hoe men verschillende aspecten van de regiogids beoordeelt. In figuur 3.2 is weergegeven welk deel van de respondenten het eens is met een aantal stellingen over de kwaliteitskaarten.

De uitspraak dat de kwaliteitskaarten overzichtelijk zijn krijgt de meeste instemming, namelijk van driekwart van de ondervraagden. Terwijl sommige directeuren de kaarten als te ingewikkeld beschouwden voor met name de laag opgeleide ouders, is slechts 11% van de ondervraagde ouders het daarmee eens. Als wordt gekeken naar het opleidingsniveau van de ouders blijkt dit niet uit te maken voor de mate waarin men de kaarten ingewikkeld vindt. Hierbij moet wel vermeld worden dat dit alleen gezegd kan worden voor de autochtone ouders en de ouders van Surinaamse of Antilliaanse afkomst. Verder valt op dat hoewel de meeste respondenten de gids als een belangrijke informatiebron voor ouders bestempelen en deze ook bruikbaar achten, slechts zo’n 40 procent de gegevens betrouwbaar vindt. Hierbij wordt de invloed van de kanttekeningen duidelijk die ouders plaatsen bij de validiteit van de gegevens en de voorkeur voor subjectieve(re) criteria. Bij de uitspraak dat de gids een belangrijke informatiebron voor ouders is, is wel een significant verschil tussen de opleidingsniveaus van de ouders merkbaar. De hoger opgeleide ouders (met HBO- of WO-opleiding) zijn het daar veel minder mee eens dan de ouders met een lagere opleiding. Ouders met een hogere opleiding oriënteren zich veelal actiever en via meer kanalen.

Figuur 3.2 Percentage respondentent dat het eens is met een aantal uitspraken betreffende de regiogids (n=179)

3.4 Bruikbaarheid van de informatie

De ouders die de gids gedeeltelijk/geheel hebben gelezen is gevraagd welke informatie voor hen het meest bruikbaar was bij het maken van de schoolkeuze. Voor degenen die de gids alleen vluchtig hebben doorgekeken of de voorbeeldkaart hebben bekeken, heeft de kwaliteitskaart geen rol kunnen spelen bij de schoolkeuze. Aan hen is gevraagd welke informatie voor de respondent persoonlijk van belang is. De antwoorden van beide groepen wijken nauwelijks van elkaar af.

Tabel 3.2 Belang van de verschillende soorten informatie kwaliteitskaart voor de ouders

	Totaal (N=179)
klassengrootte	27 %
behaalde cijfers centraal examen	18 %
doorstroomgegevens (% zittenblijvers)	15 %
onderwijsaanbod/opleidingsniveau	12 %
denominatie	3 %
vergelijking met vergelijkbare scholen in woorden	3 %
vergelijking met landelijke gegevens	1 %
geen van deze	4 %
anders	14 %
weet niet	3 %

Opmerking: Er konden meer aspecten genoemd worden die men belangrijk vond; er is gepercenteerd op het totaal aan gegeven antwoorden.

De belangrijkste informatie die de kwaliteitskaart volgens de ouders verschaft is die over de klassengrootte (zie tabel 3.2). Als tweede worden de behaalde cijfers in het centraal examen genoemd. Informatie over het onderwijsaanbod/opleidingsniveau wordt daarna het meest genoemd. Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dat de ouders met een lagere opleiding het belangrijker vinden dat hun kind voldoende aandacht krijgt dan degenen met een hogere opleiding, terwijl de hoog opgeleide ouders juist meer nadruk leggen op de prestaties van het kind. De meeste opmerkingen bij de categorie ‘anders’ hebben betrekking op de grootte van de school (totaal aantal leerlingen).

Aan de respondenten die de regiogids gedeeltelijk of geheel hebben gelezen (N=48) is ook de vraag gesteld hoe men deze daadwerkelijk gebruikt heeft. De gids blijkt voornamelijk te fungeren als een extra informatiebron of hulpmiddel (42%). Daarnaast blijkt men de gids “gewoon voor de aardigheid, om eens in te zien” te hebben (28%) en/of als controle op de prestaties van de gekozen school (21%) te gebruiken. Verder vindt een klein deel van de respondenten (9%) de gids handig als eerste oriëntatie bij de schoolkeuze.

3.5 Gewenste verbeteringen

Over de duidelijkheid van de informatie op de kwaliteitskaarten heeft men weinig klachten. Minder dan 10 procent is van mening dat de informatie onduidelijk of moeilijk te begrijpen is. Onder degenen die de gids gedeeltelijk of geheel hebben gelezen (N=48), is slechts één persoon deze mening toegedaan. De respondenten die moeite hadden met het lezen van de informatie klagen het meest over de weergave van de scores van de scholen. Eén van de uitspraken luidt bijvoorbeeld: *“De bolletjes op de kaart waren heel onduidelijk, ik kon daar niets uit opmaken.”*

De helft van de ondervraagden is van mening dat er ook geen informatie ontbreekt. Dit blijkt sterk samen te hangen met het opleidingsniveau van de ouders. Onder de hoger opgeleiden is de behoefte aan meer informatie groter.

Tabel 3.3 Mening dat er informatie ontbreekt naar opleidingsniveau ouders (n=180)

	‘laag’ (N=69)	‘midden’ (N=67)	‘hoog’ (N=44)	Totaal
ja	18 %	25 %	53 %	29 %
nee	65 %	47 %	28 %	50 %
weet niet	17 %	27 %	20 %	21 %

De soort informatie die men mist loopt nogal uiteen. De meest genoemde aspecten zijn de leerlingbegeleiding, de sociale aspecten zoals de sfeer, informatie over kunstzinnige

vorming en het ziekteverzuim van de leraren. Sommige ouders misten informatie over bepaalde scholen, die net buiten de regio vallen, maar toch meespelen in de schoolkeuze.

3.6 Samenvatting

In het algemeen kan vastgesteld worden dat de mening over de kwaliteitskaarten onder de ouders van de leerlingen van groep 8 positief is. Zo vindt vrijwel iedereen de informatie duidelijk en wordt ook de inhoud overwegend positief gewaardeerd. Wel kunnen er kanttekeningen geplaatst worden bij het belang en de bruikbaarheid van de geboden informatie. Een belangrijk oogmerk van de regiogids is namelijk de ouders te helpen in het maken van een keuze voor een school in het voortgezet onderwijs voor hun kinderen. Uit de antwoorden blijkt echter dat in het algemeen de ouders de inhoud van de regiogids “wel leuk” vinden, maar tegelijkertijd de betrouwbaarheid van de gegevens in twijfel trekken. In het volgende hoofdstuk zal dieper worden ingegaan op het proces van het maken van de keuze voor een school in het voortgezet onderwijs en de factoren die daarbij van belang zijn.

4 SCHOOLKEUZE EN GEBRUIK KWALITEITSKAART

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de schoolkeuze zelf. Nagegaan is van welke informatiebronnen ouders gebruik maken bij het kiezen van een school voor voortgezet onderwijs en wat bij de uiteindelijke schoolkeuze een bepalende c.q. doorslaggevende rol heeft gespeeld.

4.1 Het advies van de basisschool en het schooltype dat wordt gekozen

De basisschool speelt op verschillende manieren een belangrijke rol bij de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs. Aan het advies van de basisschool wordt veel belang gehecht: bijna 90 procent geeft aan dit advies tamelijk tot zeer belangrijk te vinden en het merendeel van de ouders blijkt zich ook in het advies te kunnen vinden (88%). Van de respondenten die het niet eens zijn met het advies van de basisschool zijn 2 op de 3 ouders van mening dat dit advies te laag was. Uit de resultaten komt naar voren dat het advies van de basisschool praktisch altijd is gevolgd, dat wil zeggen dat de middelbare school die door de ouders is gekozen ook het opleidingsniveau aanbiedt dat door de basisschool is geadviseerd. Ruim driekwart van de ondervraagde ouders heeft gekozen voor een school met een breed opleidingsaanbod (bij kinderen met een mavo en/of havo advies ligt het percentage dat naar een brede scholengemeenschap gaat zelf nog iets hoger).

De basisschool speelt ook een belangrijke rol in de informatievoorziening aan ouders. Van de ouders die zich voor het eerst geconfronteerd zien met de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs geeft 68 procent aan een ouder- of voorlichtingsavond op de basisschool bezocht te hebben; van de ouders die al eerder een middelbare school voor hun kind hebben moeten kiezen bezoekt iets minder dan de helft een ouder- of informatieavond op de basisschool. Ook wordt er via de basisschool allerlei informatie verspreid, waaronder de regiogids met kwaliteitskaarten en het boekje 'kiezen na de basisschool'. Opgemerkt moet worden dat sommige respondenten van mening zijn dat de basisschool hun te weinig informatie heeft gegeven:

- *“De basisschool waar mijn zoon op zit heeft zeer weinig aandacht besteed aan andere voortgezet onderwijs scholen in de regio. Ze gaven eigenlijk alleen maar informatie over één lokale school; er was geen vergelijking mogelijk.”*
- *“De katholieke basisschool gaf alleen informatie over katholieke scholen en dat vind ik verkeerd.”*

Ook ten aanzien van de verspreiding van de regiogids met kwaliteitskaarten schiet de basisschool volgens sommigen te kort:

- *"Op school zou een toelichting gegeven moeten worden, zodat het meer leeft. Nu is het zo dat je de kwaliteitskaarten bekijkt en weer naast je neerlegt."*
- *"De kwaliteitskaarten moeten tijdig worden uitgelegd."*
- *"Ze zouden de kwaliteitskaarten aan de ouders moeten toesturen."*

4.2 Hoe informeren ouders zich?

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij zich op de schoolkeuze hebben georiënteerd en van welke informatiebronnen zij gebruik hebben gemaakt. De voorlichtingsdagen op de scholen voor voortgezet onderwijs en de informatieavond op de basisschool vormen de belangrijkste bron van informatie. Meer dan de helft van de ouders heeft deze bijeenkomsten bezocht. Daarnaast speelt ook mond-tot-mondreclame een belangrijke rol: ruim een derde van de ouders geeft aan zich op de schoolkeuze te oriënteren door hier met andere ouders, vrienden of bekenden over te praten¹ (*"Ik ga liever af op de adviezen van vrienden en kennissen omdat ik dat betrouwbaarder vind dan schriftelijke informatie"*). In tabel 3.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten.

Tabel 4.1 Gebruik door ouders van informatiebronnen (n=209)

	Percentage
bezoeken van voorlichtingsdagen/open dagen op scholen voor voortgezet onderwijs	64%
ouder- of informatieavond op basisschool	58%
praten met ouders/bekenden	35%
via de kwaliteitskaarten	4%
via andere boekjes/folders	4%
op grond van (eigen) ervaring met de school	4%
schriftelijke informatie aanvragen	4%
bezoeken scholenmarkt	2%
via Keuzegids middelbare scholen (Trouw)	2%
telefonisch informatie vragen	2%
informatie vragen bij gemeente	1%
overige informatiebronnen	14%

¹ Mond-tot-mondreclame speelt bij de 'vaders' een minder belangrijke rol (en wordt minder vaak als informatiebron genoemd (18%)) dan bij de 'moeders' (38%).

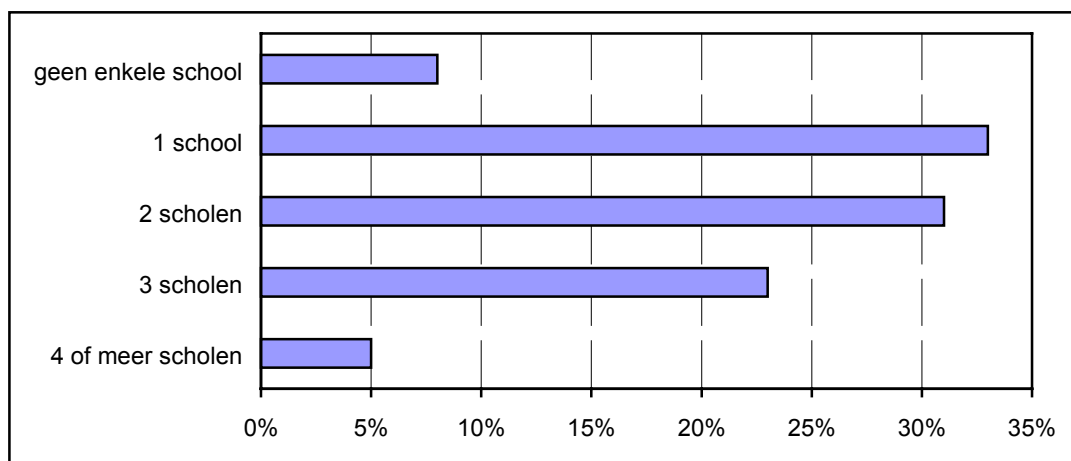
Het gebruik van de kwaliteitskaart

Zoals uit tabel 4.1 kan worden opgemaakt geeft 4 procent van alle respondenten aan tijdens het schoolkeuzeproces gebruik gemaakt te hebben van de regiogids met kwaliteitskaarten. Hierbij moet worden opgemerkt dat circa de helft van de respondenten voor aanvang van dit onderzoek niet eerder van de kwaliteitskaart had gehoord². In totaal gaat het om 8 respondenten (afkomstig van verschillende scholen), die bijna allemaal aangeven de kwaliteitskaart vooral te zien als een welkome extra informatiebron. Slechts een enkele van deze respondenten blijkt de kwaliteitskaarten gebruikt te hebben als controle op de prestaties van de gekozen scholen of als eerste oriëntatie (zie ook hoofdstuk 3). Voor de meeste van hen was het de eerste keer dat zij met de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs te maken hadden. Onder de groep gebruikers van de kwaliteitskaart bevinden zich meer hoog dan laag opgeleide ouders.

Het bezoeken van scholen voor voortgezet onderwijs

Hoewel de voorlichtingsdagen op de middelbare scholen de belangrijkste informatiebron vormen, blijkt een derde van alle ouders slechts één school voor voortgezet onderwijs bezocht te hebben. Nog eens een derde van de ouders heeft twee middelbare scholen bezocht en ruim een vijfde van de ouders is op drie scholen voor voortgezet onderwijs gaan kijken. De resultaten staan vermeld in figuur 4.1. Voor een klein deel van de ouders geldt dat zij geen enkele school bezocht hebben (meer dan de helft van deze ouders is afkomstig van dezelfde basisschool).

Figuur 4.1 Het aantal scholen dat door de ouders is bezocht (n=190)

² Uitgaande van het aantal respondenten dat van de regiogids gebruik had kunnen maken (het aantal respondenten dat met de regiogids met kwaliteitskaarten bekend was) ligt het percentage 'gebruikers' op 8%.

Ouders met een hoog opleidingsniveau bezoeken gemiddeld meer scholen dan laag opgeleide ouders. Zo blijkt dat het aantal ouders dat op drie of meer scholen is gaan kijken bij hoog opgeleide ouders twee keer zo hoog (39%) is als bij laag opgeleide ouders (18%).

4.3 Wat bepaalt de keuze: het belang van verschillende schoolkenmerken

Voor een groot aantal schoolkenmerken is gevraagd in hoeverre deze voor de uiteindelijke schoolkeuze belangrijk zijn geweest. De respondenten hebben daarbij steeds kunnen kiezen uit de volgende antwoordmogelijkheden:

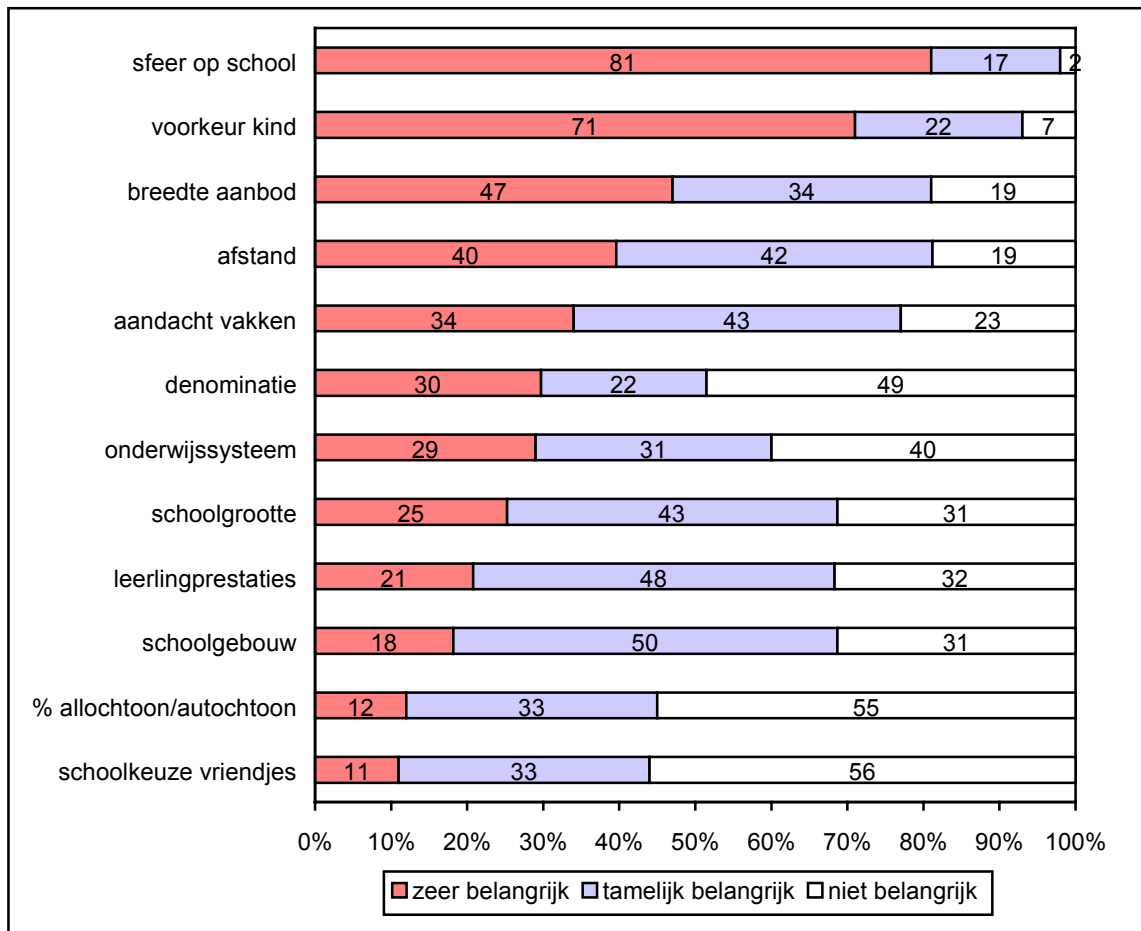
- niet belangrijk
- tamelijk belangrijk
- zeer belangrijk.

Uit de resultaten komt naar voren dat aan de sfeer op de scholen en aan de voorkeur van het eigen kind zeer veel belang wordt gehecht³: “*De kwaliteit van een school wordt niet bepaald door de resultaten; het is belangrijk hoe de kinderen zich voelen*”. Een deel van de ouders lijkt de overtuiging te hebben dat de schoolprestaties c.q. de ontwikkeling van een kind voor een belangrijk deel afhankelijk is van het feit of het kind zich op school thuis zal kunnen voelen: het welzijn en de inzet van het kind worden gezien als voorwaarden voor schoolsucces.

Daarnaast vormen ook de bereikbaarheid van de school en de breedte van het opleidingsaanbod voor ouders belangrijke aspecten. De schoolkeuze van klasgenoten, vriendjes en vriendinnetjes wordt daarentegen door ouders beduidend minder belangrijk gevonden (hoewel dit aspect wel van invloed zal zijn op de voorkeur van het kind). In figuur 4.2 staat voor alle aan de respondenten voorgelegde kenmerken weergegeven hoeveel belang er door ouders aan wordt gehecht.

³ De ‘moeders’ lijken de voorkeur van het kind zwaarder te laten wegen dan de ‘vaders’: van de ‘moeders’ geeft 78% aan de voorkeur van het kind ‘zeer belangrijk’ te vinden en bij de ‘vaders’ ligt dit percentage op 52%.

Figuur 4.2 Belang schoolkenmerken (n=210)

Overige schoolkenmerken

Naast de door ons voorgelegde schoolkenmerken noemt circa een derde van de respondenten nog andere factoren die van belang zijn geweest bij de schoolkeuze. In dit verband wordt verwezen naar:

- het imago van de school:
 - *“of je er positieve dingen over hebt gehoord”, “adviezen van vrienden en kennissen”;*
- het pedagogisch klimaat van de school:
 - *“de discipline die geldt binnen de school”, “hoe er wordt omgegaan met huiswerk”, “komt mijn manier van opvoeden overeen met hoe de leraren met de leerlingen omgaan”;*
- de houding en uitstraling van de docenten :
 - *“hoe stellen ze zich op en geven ze je het gevoel dat ze jouw kind belangrijk vinden”, “de betrokkenheid van de leraren op de informatieavond”;*

- de aandacht voor bepaalde vakken of activiteiten:
 - “wat ze aan toneel en muziek doen”, “hoe ver de school is met het gebruik van computers”, “mijn kind wil later de sport in en dat moet dus veel gegeven worden op school”.

Voor een aantal achtergrondvariabelen zoals het advies van de basisschool, het opleidingsniveau van de ouders en het type school waarvoor uiteindelijk gekozen is, is nagegaan of er een relatie bestaat met het belang dat aan de verschillende schoolkenmerken wordt gehecht. Alleen voor het opleidingsniveau van de ouders worden enkele significante verschillen gevonden. Zo geven laag opgeleide respondenten vaker dan hoog opgeleide respondenten aan belang te hechten aan de leerlingprestaties van een school⁴, de breedte van het opleidingsaanbod⁵ en de aandacht die er is voor bepaalde vakken⁶. Dit laatste is verklaarbaar omdat de kinderen van de laag opgeleide ouders vaker een VBO/MAVO-advies hebben gekregen dan die van de hoog opgeleide ouders en het vakkenpakket binnen dit type onderwijs direct relevant is voor de latere beroepsuitoefening.

Schoolgrootte

De grootte van de school vormt voor meer dan de helft van de respondenten een belangrijk kenmerk; aan de respondenten die hier belang aan hechten is gevraagd of zij de voorkeur geven aan een grote of aan een kleine school. Bij twee derde van de respondenten geniet een kleine school (tot 700 leerlingen) de voorkeur; de overige respondenten kiest voor een middelgrote school (700 tot 1400 leerlingen). Hoewel de respondenten kenbaar hebben gemaakt een breed opleidingsaanbod belangrijk te vinden, kiest niemand voor een grote school: *“Ik wil niet dat mijn kind naar een grote school gaat waar het kind niet Marietje is, maar het meisje met de blauwe trui.”*

4 Van de laag opgeleiden (MAVO-niveau of lager) geeft 75% aan de leerlingprestaties belangrijk te vinden, bij hoog opgeleiden (HBO-niveau of hoger) ligt dit percentage op 65%.

5 Van de laag opgeleiden zegt 95% de breedte van het opleidingsaanbod belangrijk te vinden, terwijl dit percentage bij hoog opgeleide respondenten slechts 61% bedraagt.

6 Van de laag opgeleiden geeft 85% aan de aandacht voor bepaalde vakken belangrijk te vinden; bij hoog opgeleiden ligt dit percentage op 73%.

4.4 De uiteindelijke schoolkeuze: welke factoren zijn doorslaggevend geweest?

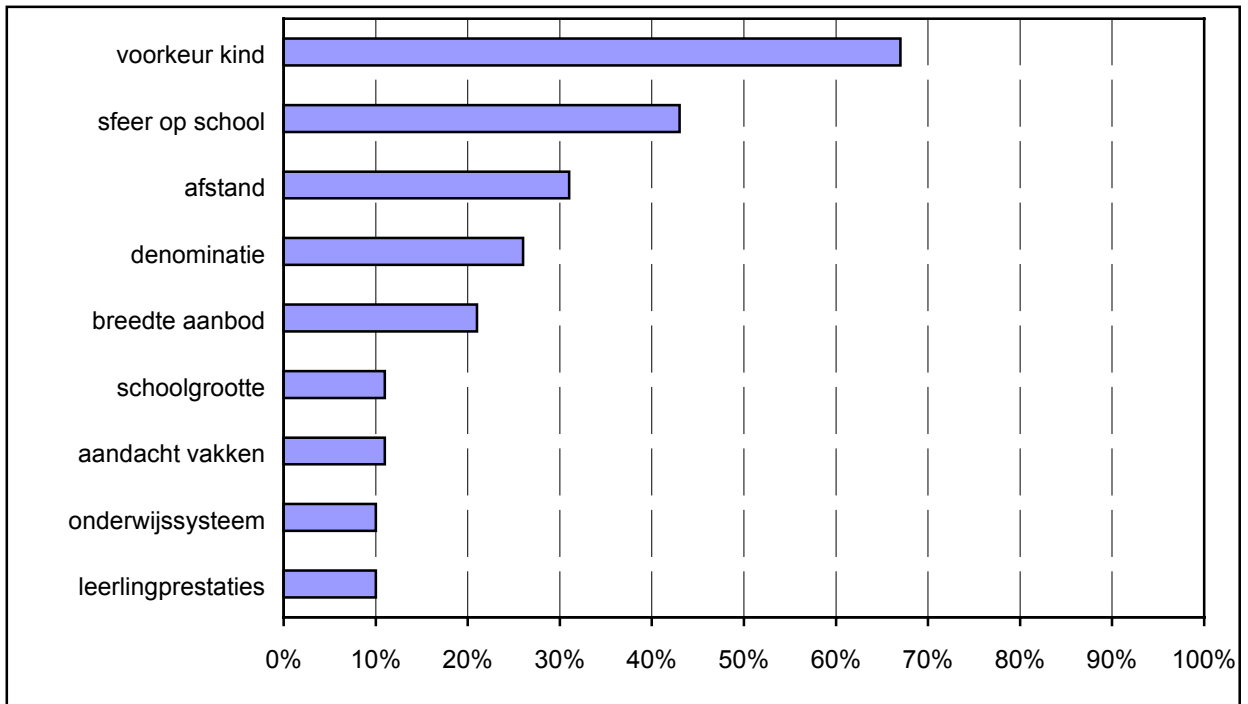
Niet alleen hebben de respondenten voor de verschillende schoolkenmerken kunnen aangeven hoe belangrijk deze voor hen zijn, tevens is gevraagd welke kenmerken of factoren voor de uiteindelijke schoolkeuze doorslaggevend zijn geweest. De respondenten hebben zich hierbij steeds moeten beperken tot maximaal drie kenmerken. De resultaten staan weergegeven in figuur 4.3.⁷ Opgemerkt moet worden dat ruim twee derde van de ouders die al een kind op de middelbare school hebben zitten hun volgende kind naar dezelfde school laten gaan. In veel gevallen is de keuze die reeds is gemaakt dus bepalend voor de volgende schoolkeuze(s).

Uit het onderzoek blijkt dat het kind zelf een grote stem heeft in de uiteindelijke schoolkeuze: twee derde van de ouders geeft aan dat de voorkeur van hun kind doorslaggevend is geweest: *“De keuze van het kind is het belangrijkste en de informatie uit de kwaliteitskaarten verandert daar niets aan”*. Hoewel een relatief groot deel van de respondenten aangeeft de levensbeschouwelijke richting niet belangrijk te vinden, is dit aspect voor circa een kwart van de respondenten van doorslaggevende betekenis: *“er is maar één christelijke school in de omgeving en daar zit mijn andere kind ook op, dus eigenlijk zijn er geen andere factoren belangrijk of bepalend geweest.”*

De grootte van de school, de leerlingprestaties en het onderwijssysteem worden door meer dan de helft van de respondenten belangrijke schoolkenmerken gevonden, deze kenmerken blijken echter slechts bij 1 op de 10 respondenten een doorslaggevende rol gespeeld te hebben. Voor ouders die al een kind op de middelbare school hebben zitten blijken de leerlingprestaties vaker van doorslaggevende betekenis zijn geweest (14%) dan voor ouders die voor het eerst een school voor voortgezet onderwijs hebben moeten kiezen (5%). Daarnaast blijkt dat respondenten die bewust voor een bepaald onderwijssysteem hebben gekozen in hoofdzaak hoger opgeleid zijn.

⁷ Schoolkenmerken die door minder dan 10% van de respondenten doorslaggevend worden genoemd zijn niet in de figuur opgenomen.

Figuur 4.3 Doorslaggevende schoolkenmerken voor schoolkeuze VO (n=210)

Uit figuur 4.3 zou afgeleid kunnen worden dat het soort informatie dat op de kwaliteitskaarten staat, slechts voor een beperkt deel van de ouders bepalend is voor de schoolkeuze. Dit blijkt ook uit de reacties op de vraag hoe de bruikbaarheid van de kwaliteitskaarten verhoogd zou kunnen worden. Een deel van de respondenten is van mening dat de kwaliteitskaarten, naast het cijfermateriaal, ook andersoortige informatie zouden moeten bevatten, zoals informatie over de sfeer op school, over leerlingbegeleiding en de aandacht voor zorg, buitenschoolse activiteiten, open dagen, 'het sociale gezicht van de school' of speciale kenmerken van de scholen (zie ook hoofdstuk 3). Daarnaast twijfelen sommigen aan de relevantie van de gegevens die op de kwaliteitskaart staan en/of geven zij aan andere schoolkenmerken (veel) belangrijker te vinden:

- *"De cijfers op de kwaliteitskaart geven nog geen zekerheid. Je kind zal het toch allemaal zelf moeten doen. De schoolprestaties zijn vooral afhankelijk van de inzet van de leerling.*
- *"Het enige dat voor mij telt is dat mijn kind zich thuis voelt op school en dat er goede leraren zijn. Ik houd me niet bezig met een kwaliteitskaart."*
- *"Kwaliteitskaarten zijn hooguit voor de ouders om te kijken of ze het eens zijn met de keuze van hun kind. De kaarten spelen een rol op de achtergrond."*

Toch blijkt de informatie op de kwaliteitskaarten in een enkel geval ouders van gedachten te hebben doen wisselen: *“Ik heb de aanvankelijke keuze voor een school voor mijn kind omgezet in een keuze voor een andere school naar aanleiding van de informatie die stond in de kwaliteitskaart.”* Ook zijn er ouders die aangeven het jammer te vinden niet eerder (dan ten tijde van dit onderzoek) met de kwaliteitskaart van doen te hebben gehad:

- *“Ik vind het jammer dat ik de kwaliteitskaart pas leerde kennen toen ik al een keuze had gemaakt. Ik had er graag gebruik van gemaakt. Hoewel het belangrijkste punt toch blijft dat mijn kind zich thuis voelt op de school. Zij moet er elke dag heen, ik niet.”*

5 CONCLUSIES

Op grond van de onderzoeksbevindingen kunnen de volgende conclusies worden geformuleerd.

Over het geheel genomen kan gesteld worden dat de regiogids met kwaliteitskaarten op dit moment slechts een geringe bekendheid geniet onder ouders van leerlingen van groep 8. Niet alleen blijkt de bekendheid met de kwaliteitskaarten sterk afhankelijk te zijn van het feit of de gids daadwerkelijk door de school is verspreid; ook wanneer de school de ouders wel op de hoogte brengt van het bestaan van de gids met kwaliteitskaarten, worden lang niet alle ouders bereikt. Uit de resultaten komt naar voren dat de hoog opgeleide ouders gemakkelijker te bereiken en beter op de hoogte zijn van het bestaan van de gids met kwaliteitskaarten dan de laag opgeleide ouders. Met name voor laag opgeleide ouders blijkt de basisschool de belangrijkste bron van informatie te zijn. Deze ouders hechten ook aan een toelichting op de kwaliteitskaarten door de basisschool; het verspreiden van de gidsen lijkt niet voldoende te zijn.

De houding ten aanzien van de gids met kwaliteitskaarten is meestal positief. De ouders zijn van mening dat de gids een belangrijke informatiebron voor hen kan zijn. Enerzijds geeft men aan het belangrijk te vinden om over dit soort objectieve informatie over scholen te kunnen beschikken, tegelijkertijd echter merken veel respondenten op dat de waarde ervan betrekkelijk is. In de ogen van de meeste ouders gaat het er bij de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs in hoofdzaak om dat hun kind zich op school thuis zal kunnen voelen. Slechts een klein deel van de respondenten blijkt de gids tijdens het schoolkeuzeprocess echt gebruikt te hebben. Opgemerkt moet worden dat de meeste ouders zich tijdens het schoolkeuzeprocess nauwelijks als bewuste consumenten opstellen: het merendeel van de ouders bezoekt hooguit twee middelbare scholen en van een vergelijking tussen scholen zal in veel gevallen slechts in beperkte mate sprake zijn.

Over de indeling en opzet van de kwaliteitskaarten zijn de meeste respondenten wel te spreken: de kwaliteitskaarten worden overzichtelijk en bruikbaar gevonden; slechts een klein deel van de respondenten is van mening dat de kaarten (te) ingewikkeld zijn. In die zin valt er weinig aan de kwaliteitskaarten te verbeteren. Bovendien blijkt het soort informatie waar de ouders de gids mee uitgebreid zouden willen zien veelal van een heel andere orde te zijn: men zou zich op grond van de kwaliteitskaart een (levendig) beeld willen kunnen vormen van de school. Echter, op grond van de geboden informatie eventueel uitgebreid met ander cijfermateriaal, lijkt dit niet goed mogelijk te zijn. Gegeven het feit dat de kwaliteitskaarten niet bedoeld zijn om van de scholen in de regio

een volledig beeld te schetsen, lijkt er op grond van de resultaten van dit onderzoek aan de kwaliteitskaarten zelf niet veel veranderd te hoeven worden. Veeleer is het zo dat ouders voor wat het gebruik van de regiogids betreft meer op weg geholpen moeten worden en er voor wat betreft de verspreiding van de gids nog wel het een en ander te verbeteren valt.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

REPRESENTATIVITEIT EN WEGING

In de onderstaande tabellen wordt de samenstelling van de responsgroep vergeleken met gegevens over de populatie. Dit gebeurt met betrekking tot het opleidingsniveau van de ouders en de urbanisatiegraad van de gemeente waar zij woonachtig zijn.

Voor het vaststellen van het opleidingsniveau in de populatie is gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS heeft gegevens gepubliceerd over het opleidingsniveau van de beroepsbevolking, uitgesplitst naar etniciteit en leeftijdscategorie. Op basis van gegevens uit 1992 en 1997 is nagegaan wat het opleidingsniveau is van Nederlandse, Surinaamse en Antilliaanse mannen en vrouwen in de leeftijd van 35 tot 45 jaar, de modale leeftijdscategorie van ouders met kinderen van 12 jaar. Voor een exacte bepaling van het opleidingsniveau was het beter geweest niet uit te gaan van de beroepsbevolking, maar van de huishoudens met kinderen. Van die specifieke groep zijn de benodigde gegevens, voor zover ons bekend, echter niet gepubliceerd.

Tabel 1 Opleidingsniveau van moeders en vaders (percentages)

	responsgroep		populatie	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
laag (BO, VBO, MAVO)	18%	42%	32%	40%
midden (HAVO, VWO, MBO)	36%	39%	42%	39%
hoog (HBO, WO)	46%	19%	26%	21%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%

(bron: CBS: opleidingsniveau beroepsbevolking naar leeftijdsgroep en etniciteit, 1992, 1997)

We zien dat de responsgroep van de moeders voor wat betreft opleiding nauwelijks afwijkt van de populatie. Bij de vaders zijn de laag opgeleiden echter duidelijk ondervertegenwoordigd en de hoog opgeleiden oververtegenwoordigd.

Om na te gaan of de responsgroep representatief is wat betreft urbanisatiegraad, zijn we uitgegaan van de Integrale Leerlingentelling van Cfi van 1997. Voor een schatting van de verhoudingen in de populatie baseren we ons op de urbanisatiegraad van de vestigingsgemeenten van alle Nederlandse basisscholen. Hierbij hebben we de scholen gewogen naar het aantal leerlingen.

Als we de geschatte verdeling in de populatie vergelijken zien we een aanzienlijk verschil bij de categorieën niet stedelijk (oververtegenwoordigd) en matig stedelijk (ondervertegenwoordigd).

Tabel 2 Urbanisatiegraad responsgroep en populatie (percentages)

	responsgroep	populatie
niet stedelijk	51%	41%
matig stedelijk	12%	21%
(zeer) stedelijk	37%	38%
TOTAAL	100%	100%

(bron: Integrale leerlingentelling 1997)

Weging

Om de representativiteit van de responsgroep te optimaliseren, is bij de analyses een herweging toegepast, zowel voor wat betreft opleidingsniveau als urbanisatiegraad. De wegingsfactoren zijn berekend door per categorie respondenten het percentage in de populatie te delen door het percentage in de responsgroep. Bijvoorbeeld: in de populatie is 32 procent van de mannen laag opgeleid, in de responsgroep 18 procent. Het quotiënt van deze percentages (1,78) is de factor waarmee deze respondenten worden gewogen. Zodoende worden de verhoudingen in de responsgroep gelijkgesteld aan de (geschatte) verhoudingen in de populatie.

Aan de ouders/verzorgers van leerlingen van
groep 8 van de basisschool

Ref.nr.: 119/OA-99-05-166/HB
Betreft: onderzoek schoolkeuze en kwaliteitskaart

Amsterdam, 4 maart 1999

Beste ouders/verzorgers

Binnenkort zal er een telefonische enquête worden gehouden onder ouders/verzorgers die onlangs voor/met hun kind een school voor voortgezet onderwijs hebben gekozen.

Deze enquête wordt uitgevoerd door Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt en vindt plaats in opdracht van de Inspectie van het Onderwijs en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De enquête zal gaan over de schoolkeuze en over het gebruik van de gids met kwaliteitskaarten.

Voor het onderzoek is het belangrijk dat wij kunnen beschikken over zoveel mogelijk telefoonnummers van ouders die aan de enquête willen mee doen. Uit deze lijst van telefoonnummers trekken wij dan weer een aantal nummers van ouders die benaderd zullen gaan worden. Ook de school van uw kind verleent medewerking aan het onderzoek door Regioplan de telefoonnummers te geven van ouders/verzorgers die er geen bezwaar tegen hebben om voor dit onderzoek gebeld te worden.

Het is de bedoeling dat de telefonische enquête eind maart plaatsvindt. De ouders/verzorgers die meedoen zullen 's middag en/of 's avond door ons worden gebeld; de gesprekken zullen ongeveer 10 minuten in beslag nemen. Niet alle ouders zullen dus daadwerkelijk door ons worden benaderd; wèl krijgen alle ouders (van de scholen die meedoen) aan het eind van dit schooljaar een brief met daarin de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek.

Met deze brief vragen wij u om toestemming voor het doorgeven van uw telefoonnummer en om deelname aan het onderzoek. Als u niet wilt dat uw telefoonnummer voor dit doel aan ons wordt doorgegeven en/of u niet door ons gebeld wenst te worden, dan kunt u dat via het antwoordstrookje kenbaar maken.

Zoals boven aan deze brief staat aangegeven, heeft het onderzoek betrekking op de schoolkeuze en op de kwaliteitskaart. Wij zullen u bijvoorbeeld vragen:

- op welke wijze u een school voor voortgezet onderwijs heeft gekozen;
- wie en wat u daarbij geraadpleegd heeft;

- wat voor u redenen zijn om wel voor de ene en niet voor de andere school te kiezen;
- wat u vindt van de gids met kwaliteitskaarten van scholen voor voortgezet onderwijs.

Lang niet alle ouders/verzorgers zullen de kwaliteitskaarten hebben gebruikt of hebben ingezien. Daarom hebben wij bij deze brief een voorbeeld van een kwaliteitskaart gevoegd. Voor iedere school voor voortgezet onderwijs bestaat zo'n kwaliteitskaart. Ook als u de kwaliteitskaart nog nooit eerder hebt gezien, is het belangrijk dat u aan het onderzoek deelneemt.

Regioplan is een onderzoeksbureau dat de afgelopen jaren veel onderzoek heeft uitgevoerd voor het ministerie van OCenW. Wij hechten er veel belang aan dat ons onderzoek zorgvuldig wordt uitgevoerd en houden ons strikt aan de Wet Persoonsregistratie. Dit wil zeggen dat (wanneer u aan het onderzoek deelneemt) wij er op toe zullen zien dat uw telefoonnummer *alleen voor dit onderzoek* wordt gebruikt. Na afloop zullen alle telefoonnummers door ons worden vernietigd. Daarnaast garanderen wij strikte anonimiteit bij het verwerken van de enquête resultaten.

Mocht u nog vragen hebben over het onderzoek (of twijfelt hieraan mee te zullen doen), dan kunt u ons altijd bellen. Het telefoonnummer van ons bureau is 020 – 625 33 77; u kunt vragen naar Hagar Beerends. Mocht u niet door ons benaderd willen worden, dan kunt u het onderstaande antwoordstrookje **vòòr vrijdag 19 maart** inleveren bij de groepsleerkracht van uw kind.

Wij willen u alvast hartelijk danken voor de genomen moeite.

Met vriendelijke groeten,

Hagar Beerends

Antwoordstrookje **vòòr vrijdag 19 maart** inleveren **bij de groepsleerkracht** (alleen wanneer u *niet* wenst deel te nemen)

Antwoordstrookje:

Ik wil niet gebeld worden en wil niet dat mijn telefoonnummer voor dit onderzoek wordt gebruikt.

(naam) ouder/verzorger van